

Trump'ın, Beklentileri Karşılıyamayın Çin Ziyareti

ABD Başkanı Trump, 13-15 Mayıs tarihleri arasında Çin'e resmî bir ziyaret gerçekleştirdi. Dünyanın en büyük iki ekonomisi arasındaki bu görüşme, birçok büyük şirket tarafından merakla bekleniyordu.

Ancak Reuters'in belirttiğine göre, bu ziyaretin sonuçları beklentileri karşılamadı. Zira Trump, Çin'den kayda değer herhangi büyük bir sonuç elde edemeden geri döndü.

1- İran dosyası: Çin yardımının yokluğu

Görüşmenin gündemindeki en önemli ve en hassas dosyalardan biri, İran'da devam eden savaşın yanı sıra Hürmüz Boğazı'ndaki gemi trafiğinin neredeyse tamamen durmasıydı. Özellikle Pekin'in savaş sırasında da Tahran ile yakın ilişkilerini sürdürmesi ve İran petrolünü satın almaya devam etmesi nedeniyle, Trump'ın, Çin'i, İran üzerindeki ekonomik ve siyasi nüfuzunu kullanarak bir anlaşmaya varılması için ikna etmeye çalışması bekleniyordu.

Ancak Çin, bu dosya konusunda ABD'ye herhangi bir açık yardım sunmadı. Aksine iki liderin bir çay masasında bir araya gelmesinden hemen önce Çin Dışişleri Bakanlığı, ABD ve Yahudi varlığının İran'a karşı yürüttüğü savaştan duyduğu rahatsızlığı ifade eden sert tonda bir açıklama yayımladı. Sonuç olarak Beyaz Saray, iki başkan arasında "Hürmüz Boğazı'nın yeniden açılmasına yönelik ortak çabalar" hakkında bir açıklama yapmakla yetindi.

2- Ekonomik anlaşmalar:

Trump, Fox News kanalına yaptığı açıklamada, Çin'in Boeing'den 200 uçak satın almayı kabul ettiğini, ancak bu rakamın daha önce dile getirilen 500 uçak satış beklentilerinin iki buçuk kat daha altında olduğunu söyledi. Bunun sonucunda Boeing şirketinin hisseleri %4'ten fazla değer kaybetti.

Nvidia şirketine ait gelişmiş H200 yapay zekâ çiplerinin Çin'e satışı konusunda ise herhangi bir ilerlemeden bahsedilmedi. ABD'li yetkililer tarım ürünlerinin satışı ve ticari ilişkileri yönetmek için mekanizmaların kurulması konusunda ilerleme kaydedildiğinden bahsetmiş olsalar da, anlaşmaların detayları neredeyse hiç açıklanmadı.

Ayrıca Trump, nadir toprak elementleri tedariki meselesi hakkında resmi bir karara varılmadan geri dönmek zorunda kaldı.

3- Tayvan Dosyası:

Beklendiği gibi Çin tarafı, Tayvan meselesine yönelik sert tutumuna sınımsız sarılmıştır. Zira Pekin, Tayvan'ı kendi topraklarının bir parçası olarak gördüğünü ve nihayetinde onu kendi kontrolü altına alacağını vurgulamıştır.

4- Çin'in stratejisi:

Bu ziyaret, Çin'in artık daha önce olduğu gibi ABD'ye büyük bir ilgi göstermediğini açıkça ortaya koymuştur. Nitekim doğrudan yapılan görüşmede

Şi Cinping, Amerika ve Çin'in "Tukidides tuzağına" düşmekten kaçınmak için birlikte çalışması gerektiğini vurguladı. ("Tukidides Tuzağı", siyaset bilimci Graham Allison'ın Antik Yunan tarihçisi Tukidides'in yazılarından yola çıkarak ortaya attığı jeopolitik bir kavramdır; bu kavram, gerilemekte olan egemen gücü, yeni yükselen bir güçle çatışmaya iten tarihsel bir tarzı açıklamaktadır.)

Aslında Şi Cinping, bu fikri Trump'ın önünde ortaya atarak, diplomatik bir üslupla Amerika'nın zayıflayan bir güç haline geldiğini, Çin'in ise yükselen bir gücü temsil ettiğini ima etmiştir. Bu da Amerika'nın çatışmadan kaçınması gerektiğine dair dolaylı bir ima mesabesinde.

Ancak Pekin, doğrudan bir çatışma zamanının henüz gelmediğinin gayet farkındadır. Bu nedenle uygun an gelene kadar Amerika ile herhangi doğrudan bir çatışmadan kaçınmaya çalışmaktadır. İşte buradan Şi Cinping'in, Trump ile dostane bir ilişki kurarken, temel konularda ise geri adım atmamasının sırrı anlaşılabilir.

Sözün özü, Trump'ın Çin'den eli boş döndüğü, arzuladığı büyük ekonomik veya siyasi kazanımları gerçekleştiremediği söylenebilir. Ziyaretin sonuçları, her iki tarafın da işbirliğini sürdürme arzusuna rağmen, aralarındaki stratejik çelişkilerin son derece derin olduğunu ortaya koymuştur.

Uzmanlar yıllardır Çin'in önümüzdeki yıllarda ekonomik ve askeri olarak ABD'ye yetişme, hatta onu geçme ihtimalinden bahsetmektedir. Ancak küresel liderliğin sadece silah veya paraya dayanmadığı kesindir.

Bu nedenle geriye şu temel soru kalmıştır: Çin, yeni bir küresel düzen kurup yeni uluslararası kurumlar tesis edebilir mi? Bundan daha da önemlisi, insanlığa adalet, barış ve refah getirecek yeni bir hadari proje sunabilir mi?

Görünen o ki şu ana kadar Çin, bu sorular hakkında net bir cevaba sahip değildir. Ancak Trump'ın ziyareti, bu küresel dönüşümün yeni bir aşamanın başlangıcından ibaret olduğunu kanıtlamıştır.

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Akilbek Askarov